

Гончарук С. Т., к.ю.н., професор,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ

ЗАХОДИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ПРИПИНЕННЯ У ГАЛУЗІ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ

З метою профілактики різних правопорушень, забезпечення безпеки польотів, охорони життя і здоров'я пасажирів, збереження вантажів, дотримання інших авіаційних правил та стандартів, забезпечення громадського порядку і в цілому нормального функціонування вітчизняної цивільної авіації у цій галузі сьогодні широко застосовуються самі різноманітні заходи адміністративного примусу. Під адміністративним примусом як одним із основних методів управління прийнято розуміти застосування уповноваженими на те суб'єктами у передбачених адміністративно-правовими нормами випадках комплексу примусових заходів морального, матеріального та фізичного впливу на волю і поведінку окремих категорій осіб з метою забезпечення громадського порядку та громадської безпеки, попередження та припинення правопорушень, а також покарання правопорушників. У числі заходів адміністративного примусу, як правило, виділяють заходи адміністративного запобігання (попередження), заходи припинення та адміністративні стягнення [1, с. 452].

Серед примусових заходів адміністративного попередження в галузі цивільної авіації застосовується більшість загальноновживаних заходів цієї групи. Зокрема, це:

- перевірка документів (особистих, на речі, вантаж, транспорт та ін.);
- різні види огляду (особистого, технічного, медичного, санітарного, експертного, митного, а також огляду вантажу, речей тощо). Особливо поширений цей захід примусово-запобіжного характеру в галузі авіаційного транспорту під час здійснення контролю на безпеку щодо пасажирів, їх ручної поклажі, багажу та вантажу;
- введення карантину (під час епідемій, епізоотій та ін.);
- закриття окремих ділянок кордону (при виникненні загрози епідемій, епізоотій тощо);
- обмеження руху авіаційного транспорту та пасажиропотоків (при проведенні масових заходів, загрозі життю або здоров'ю людей, забезпеченні спеціальних охоронних заходів тощо);
- санітарно-охоронні обмеження (зокрема, тимчасова заборона в'їзду в Україну чи виїзду з неї, ввезення або вивезення вантажу, обсервація тощо);

— примусове вилучення майна (реквізиція) - (у випадках стихійного лиха, військових дій, інших надзвичайних подій або, наприклад, вилучення мисливської зброї в окремих осіб);

— тимчасове обмеження доступу людей, транспортних засобів на окремі території аеропортів, аеродромів, земельні ділянки, в установи тощо.

До цієї групи також можна віднести такі примусові заходи, як профілактичне санітарне щеплення та медогляд окремих категорій громадян; тимчасове усунення від виконання певних робіт; анулювання окремих дозволів, ліцензій, сертифікатів; опечатування виробничих чи жилих приміщень, механізмів чи агрегатів, вимірювальних пристроїв; обмеження прав громадян, пов'язаних із станом їх здоров'я (зокрема, інфекційно- чи психічно хворих); різні види обстежень та ін.

Слід відмітити, що примусово-запобіжні заходи застосовуються компетентними суб'єктами до фізичних та юридичних осіб незалежно від вчинення ними тих чи інших правопорушень. Вони спрямовані на їх попередження, запобігання, а також на забезпечення громадської безпеки та громадського порядку, відвернення загрози життю і здоров'ю людей, якнайшвидшу ліквідацію негативних наслідків різних екстремальних подій.

Серед заходів адміністративного припинення загального призначення у галузі цивільної авіації застосовують насамперед різні види адміністративного затримання, у т.ч. особистого, речей, вантажу; більш детального огляду речей та вантажу з метою вилучення зброї, вибухонебезпечних речовин, заборонених для перевезення предметів; вилучення таких речей і предметів та відповідних документів; а також такі, як вимога припинити протиправну поведінку (це може бути усна або письмова вимога (припис) повноважних працівників щодо фізичних або юридичних осіб про припинення ними вчинюваного правопорушення (наприклад, припис командира екіпажу, посадових осіб пожежного чи санітарного нагляду або інших державних інспекцій); заборона чи призупинення певних робіт, експлуатації певних об'єктів чи механізмів; позбавлення певних дозволів, анулювання ліцензій (наприклад, на експлуатацію повітряного судна); відсторонення екіпажу від керування повітряним транспортним засобом та ін.

Серед групи заходів адміністративного припинення спеціального призначення використовують заходи фізичного впливу щодо осіб, які не реагують на законні вимоги або розпорядження уповноважених працівників, продовжують протиправні дії або чинять опір; спеціальні засоби, які, як правило, застосовуються працівниками поліції, СБУ та інших правоохоронних органів у випадках припинення різного опору з боку правопорушників, їх особистого затримання, затримання

транспортних засобів тощо (це різні технічні засоби, зокрема: гумові кийки, наручники, газові балончики, технічні пристрої, бронемашини, водомети, службові собаки та ін. Їх застосування регламентовано окремими законами). До таких заходів слід віднести також використання уповноваженими на те особами вогнепальної зброї як крайній захід у чітко визначених законодавством випадках, коли застосування інших засобів є не ефективним.

Перелік згаданих вище заходів адміністративного припинення не є вичерпним.

Література

1. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – Т. 1: Загальна частина. – К.: Юридична думка. – 2004. – 631 с.

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. // ВВР УРСР. – 1984. – Додаток до № 51. – Ст. 1122.

УДК 342.922:656.7.071(043.2)

Гусар О. А., к.ю.н.,

Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ

ЗАСОБИ АДМІНІСТРАТИВНО - ПРАВОВОЇ ПОБУДОВИ ПЕРСОНАЛУ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ

Важливу роль у діяльності персоналу цивільної авіації та набрання якісних властивостей необхідних для виконання своїх завдань і професійних обов'язків відіграє його адміністративно-правова побудова. Тобто застосування до відповідних об'єктів засобів адміністративного права з метою їх структуризації і детермінації системних властивостей.

Персонал цивільної авіації можна визначити як множину працівників, які утворюють системну організацію [1], де інтегративною ознакою виступає єдність мети їх діяльності, що полягає у забезпеченні безпеки цивільної авіації.

З теорії адміністративного права екстраполюємо дефініцію адміністративно-правових засоби до адміністративних засобів, що забезпечують діяльність персоналу цивільної авіації. До них належать: норми; відносини, що виникають при здійсненні персоналом цивільної авіації своїх функцій; визначення статусу кожного із елементів системи персоналу цивільної авіації; методи та форми, що застосовуються для регулювання їх діяльності; законодавство, способи регулювання реалізації норм; нормативні і індивідуальні акти, що регулюють безпечну діяльність